

ORIENTAL RENAISSANCE:

*Innovative, educational,
natural and social sciences*

www.oriens.uz

Exact sciences

Natural sciences

Engineering sciences

Pedagogical sciences

Social and Human sciences

Philological sciences

Philosophy sciences

Economic sciences

**No4
2021**

**ORIENTAL RENAISSANCE: INNOVATIVE, EDUCATIONAL,
NATURAL AND SOCIAL SCIENCES
SCIENTIFIC JOURNAL**

ISSN 2181-1784

VOLUME 1, ISSUE 4

Impact Factor: 5.423

May
2021

EDITOR-IN-CHIEF

Dr. KADIROV MUKHAMMADJON

Candidate of philosophical sciences Associate professor of the department of
“Oriental philosophy and culture” of Tashkent State University of Oriental
Studies

EDITORIAL BOARD

Dr. A.S.RISBOYEV

Doctor of physical and mathematical
sciences
Professor of Tashkent State Technical
University

Dr. Z.A. NUROVA

Candidate of Biological sciences
Associate professor of Termez branch
of the Tashkent Medical Academy

Dr. S.F. AMIROV

Doctor of technical sciences
Associate professor of Tashkent State
University of Transport

Dr. A.H. KARSHIEV

Doctor of Philosophy (PhD) in
technical sciences
Associate professor of Tashkent State
Technical University

PhD. A.A. SHAYUSUPOVA

Candidate of Pedagogical Sciences
Associate professor of Tashkent State
University of Oriental Studies

PhD. M.KH. EGAMOV

Candidate of Pedagogical Sciences
Associate professor of Karshi

Prof. G.M. RUZMATOVA

Doctor of Philosophical Sciences
Professor National University named
after Mirzo Ulugbek.

Prof. O. J. NISHANOVA

Doctor of Philosophical Sciences
Professor of National University named
after Mirzo Ulugbek.

Prof. MUHIBOVA ULFATKHON

Doctor of Philological Sciences
Professor of Tashkent State University of
Oriental Studies

Prof. S.A. KHASHIMOVA

Doctor of Philosophy (DSc)
in Philological Sciences
Professor of Tashkent State University of
Oriental Studies

Dr. S. S. NURMATOV

Candidate of Philological Sciences
Associate professor of Tashkent State
University of Oriental

Prof. T. M. TOGAEV

Doctor of Philological Sciences
Associate professor of Uzbek Language

Engineering Economics Institute

Prof. YALCHIN KAYALI

Ankara University, Faculty of
Languages and History-Geography,
Department of Eastern Languages and
Literatures, Sub-Department of
Indology, Faculty Member.

Dr. A.KH. KHUDOYBERDIEV

Candidate of Historical Sciences
Associate professor of Tashkent State
University of Oriental Studies

Dr. U.A. ABDULLAEV

Candidate of Historical Sciences
Associate professor of Tashkent State
University of Oriental Studies

Mr. CHRISTIAN BARTOLF

Doctor of Philosophy (PhD)
In Political Sciences

and Literature named after Alisher Navoi

PhD. E.N. CHERNIKOVA

Candidate of Pedagogical Sciences
Associate professor of Uzbek State
University of Physical Culture and
Sports.

Prof. PhD. SAO FEY

Professor of Hangzhou Normal
University, Linguist.

PhD. CHJAN KONG

School of Humanities and
Communication, Zhejiang University of
Finance and Economics.

Dr. N.S. HAMRAEVA

Doctor of Economics, Associate
Professor of Karshi Institute of
Engineering and Economics

CONTENT / СОДЕРЖАНИЕ / MUNDARIJA

Qodirov M. // <i>Pifagor va Aflotunning harakat va zamon ta'rifi haqida Ibn Sino e'tiroflari</i>	16
Allamberganova M. // <i>O'rxun-Enasoy obidalarining O'zbekistonda o'rganilishi</i>	20
Mirzakarimov Y. A. // <i>Jismoniy tarbiya va sport darslarida zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanishning jixatlari</i>	25
Norimova S. A., Ehsonov D. R., Mahmudov N. O. // <i>Architectural and planning solutions for microdistricts</i>	31
Akhmedov A. P., Khudoyberganov S. B. // <i>Способ повышения противовирусной защищённости легкового такси</i>	37
Махкамова С. Б. // <i>Вопросы подготовки будущих учителей к художественному анализу произведений изобразительного искусства в школе</i>	44
Саидова Н. М. // <i>Отображение духовного мира в рассказе в рассказе современного Саудовского писателя Абдаллаха Бахшавейна «Ранее пробуждение»</i>	54
Kurbanov R. B., Bakhodirova K. I. // <i>Improvement of accounting and audit of transactions with foreign currency in commercial banks</i>	64
Shenawa S., Khujamurodov A. J. // <i>Challenges faced with the aid of startups small and medium enterprises</i>	69
Ajmal Qayoumi Ibn Mohammad Amin // <i>Impacts of economic growth on social welfare in Afghanistan</i>	77
Ahmad Fahim Jabari Ibn Abdul Jabar // <i>Impact of farmer field school training on livestock farmers in Kabul, Afghanistan</i>	88
Nurmurodov Z. N. // <i>Mahalliy davlat hokimiyati organlarida boshqaruv qarorlarini raqamlashtirish</i>	96
Qurbonova M. B. // <i>Globalashuv jarayonlari va g'oyaviy-mafkuraviy xavfsizlik masalalari</i>	104
Inamov Q. T. // <i>Qadriyatlar va yoshlar tarbiyasi</i>	111
Akhmedova S. D. // <i>Place of methods of knowledge in the scientific system</i>	117
Мейлиев Х. Ж., Гуломова М. М. // <i>Квадратичные стохастические операторы двуполой популяции на $S^1 * S^1$ симплексе</i>	123
Voxidova M. X. // <i>Erkin iqtisodiy zona maxsus iqtisodiy zonaning bir ko'rinishi sifatida</i>	132
Erkaboyev A. A. // <i>«Совершенствование механизмов контроля за наркотическими средствами, психотропными веществами и прекурсорами в Узбекистане»</i>	142
Муртазова С. Б. // <i>Из истории музыкального образования (На примере первые годы независимости в Узбекистане)</i>	152

QADRIYATLAR VA YOSHLAR TARBIYASI

Inamov Qodir Tursunovich

NamDU "Ijtimoiy fanlar" kafedrasida katta o'qituvchisi

Annotatsiya. Maqolada "Qadriyat" kategoriyasini mazmun mohiyati va uning ijtimoiy taraqqiyotga ta'sirini ochib berish orqali ilmiy asoslangan ta'riflar keltirilgan. Milliy qadriyatlar jamiyatni yangilashda muhim ma'naviy omilligi va ularning qudratli manbai haqida ma'lumotlar berilgan. Qadriyatlarimizni qadrlaydigan erkin va ozod hayotning qadr-qimmatini e'zozlaydigan yoshlarni tarbiyalashdagi hamkorlik ko'rsatilgan. Qadriyatlarimizga qarshi buzg'unchi g'oyalarning bartaraf etishga oid tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar. Qadriyat, qadriyatlar, milliy qadriyat, millat, elat, axloqiy tushuncha, ijtimoiy guruhlar, ibratli qadriyatlar, oila, egotsentrizm, individualizm, jamoaviylik, shaxs erkinligi.

Аннотация. В статье дается научно обоснованное определение категории «Ценность», раскрывается сущность содержания и его влияние на социальное развитие. Национальные ценности - важный духовный фактор обновления общества и мощный источник информации. Это партнерство в воспитании молодых людей, которые ценят наши ценности и живут свободной жизнью. Были даны рекомендации по устранению деструктивных идей, противоречащих нашим ценностям.

Ключевые слова. Ценности, ценности, национальные ценности, нация, этническая принадлежность, моральное понимание, социальные группы, образцовые ценности, семья, эгоцентризм, индивидуализм, общность, индивидуальная свобода.

Abstract: The article provides a scientifically based definition of the category "Value" by revealing the essence of the content and its impact on social development. National values are an important spiritual factor in the renewal of society and a powerful source of information. It is a partnership in nurturing young people who value our values and live a free life. Recommendations have been made to eliminate destructive ideas against our values.

Keywords: Values, values, national values, nation, ethnicity, moral understanding, social groups, exemplary values, family, egocentrism, individualism, community, individual freedom.

KIRISH

Kelajagimizning munosib vorislari-yoshlarimizning barkamol inson qilib tarbiyalashda ajdodlar merosiga tayanish, ayniqsa milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalash nihoyatda muhimdir. Prezidentimiz Sh.M. Mirziyoyev “Milliy taraqqiyot yo‘limizni qat’iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko‘taramiz” deb nomlangan kitobida “Biz yoshlarimizning milliy va umumbashariy qadriyatlar ruhida tarbiyalash uchun bor kuch va imkoniyatlarimizni safarbar etishimiz zarur”, deb ta’kidlaydi. Zero, Milliy va umuminsoniy qadriyatlar hayot sinovidan o‘tgan, insoniyat taraqqiyotiga xizmat qiluvchi ijtimoiy hodisadir.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

Mazkur maqolani tahlil qilish jarayonida Sh.M. Mirziyoyevning asarlari metodologik manba bo‘lib belgilandi. Tadqiqot jarayonida ilmiy bilishning mantiqiylik, tarixiylik, izchillik va obyektivlik usullaridan keng foydalanildi. Ma’naviy yuksalish yo‘lidagi tahdidlar va ularni bartaraf etish yo‘llarining bugungi kundagi vazifalari qadriyat tushunchasiga borib taqalishi obyektiv ochib berildi. Respublikamizning taniqli olimlaridan E. Yusupov, J. Tulenov, Z. G‘ofurov va rus faylasuflari A.G. Zdrovomislov va G. Drabnitskiy ham risolarida o‘z fikrlarini bildirganlar.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Jamiyat taraqqiyoti jarayonida shakllangan har qanday ijtimoiy, moddiy, ma’naviy narsa yoki hodisa o‘tmishda ijobiy ahamiyat kasb etgani uchungina emas, balki kelajak istiqboli uchun yangi imkoniyatlar yaratib berishga qodir bo‘lganligi sababli ham qadriyat deb ataladi. Boshqacha aytganda, qadriyatlar jamiyat va ma’naviy taraqqiyotning zaruriy mahsulidir.

Qadriyat inson va insoniyat uchun ahamiyatli bo‘lgan millat, elat va ijtimoiy guruhlarning manfaatlari va maqsadlariga xizmat qiladigan va shu tufayli ular tomonidan baholanib, qadrlanadigan tabiat va jamiyat ne‘matlari majmuidir. Qadriyatlar ahloqiy qoida va me‘yorlar, g‘oyalar va maqsadlardagi baholash mezonini hamda usullarini o‘zida aks ettiradi: Ular halollik, poklik, o‘zaro yordam va adolatlilik, mehr-muhabbat, mehnatsevarlik, vatanparvarlik kabi fazilatlar: burch, vijdon, or-nomus, mas’uliyat kabi ahloqiy tushunchalar shaklida namoyon bo‘ladi.¹³

Qadriyat-boshqa bir ta’rifda esa qadriyat bu atrof muhitdagi narsalarni, hodisalarni ularning inson va jamiyat uchun ahamiyatga qarab, ijobiy yoki salbiy deb

¹³. Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунчалар, тамойилла ва атамалар (қисқа изоҳли тажрибавий луғат) –Т.: “Янги аср авлоди”, 2002. 6- 177.

baholash ularni muhim yoki nomuhim, zaruriy yoki keraksiz, qadrli yoki beqadr asosiy yoki ikkinchi darajali deb belgilash natijasida vujudga keladigan tushuncha yoki nuqtai nazarlarda aks etuvchi ob'ektlardir, deb belgilangan.

Fikrimizcha, qadriyat–bu tarixiy taraqqiyot jarayonida kishilar tomonidan yaratilgan, moddiy va ma'naviy boyliklar bo'lib, u inson va insoniyat uchun ahamiyat kashf etib, ular manfaati va ehtiyojini qondirish: takomillashuvi, kelajak avlodning ijodiy o'sishini rag'batlantirish omilidir.

Millat uchun muhim ahamiyatga ega bo'lgan etnik jihat va xususiyatlar bilan bog'liq qadriyatlar milliy qadriyatlardir. Dunyoda o'ziga xos qadriyatlari bo'lmagan millat yo'q. Milliy qadriyat millatning tarixi, yashash tarzi, ma'naviyati hamda madaniyati bilan bilan uzviy bog'liq holda namoyon bo'ladi¹⁴.

Milliy qadriyatlar–millat uchun muhim va jiddiy ahamiyatga ega jihatlar, xususiyatlar, moddiy va ma'naviy boyliklardir.¹⁵

Xalqimiz ma'naviyatini yuksaltirishda milliy urf-odatlarimiz va ularning zamirida mujassam bo'lgan mehr-oqibat, insonni ulug'lash, tinch va osoyishta hayot, do'stlik va totuvlikni qadrlash, turli muammolarni birlashib hal qilish kabi ibratli qadriyatlar tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Milliy qadriyatlar turmush tarzimiz, ma'naviy qiyofamiz, an'analarimiz va o'zligimizni anglashga yordam beradi va bu borada xalqni-xalq, millatni –millat sifatida birlashtiradi. Zero, o'z qadriyatlarini va qadrini bilgan xalq olomonga aylanmaydi; buyuk ishlarga qodir ekanini his qiladi, istiqlolni omon saqlaydi, farzandlarining kamoloti uchun qayg'uradi va kurashadi. Aynan shuning uchun ham milliy qadriyatlar jamiyatni yangilashga xizmat qiluvchi muhim ma'naviy omil hisoblanadi.

Xullas, Millat mavjud ekan milliy qadriyatlarning ahamiyati aslo kamaymaydi. Millatlarning ma'naviyat jihatidan bir-biriga yaqinlashib borish ham milliy qadriyatlarning rivojlanish va amal qilish imkoniyatlarini kamaytirmaydi, balki kengaytiradi. Umuman olganda, milliy qadriyatlar har bir millatning mohiyatini, uning muayyan mustaqil ijtimoiy birlik ekanini belgilab beruvchi asosiy mezonlardan biridir.

Milliy qadriyatlarning qudratli manbai va azaliy urf-odatlarimizdan biri-oila va qarindoshlik munosabatlar odobidir. Kattalarni hurmat qilish, o'zaro yordamlashish, kelajak avlod haqida g'amxo'rlik qilish hamisha uning asosiy qoidalari bo'lib kelgan.

¹⁴. Тинчлик ва бағрикенглик атамалари изоҳли луғати.-Т.: 2005, Б -103-104.

¹⁵. Мустақиллик: Изоҳли илмий-оммабоп луғат.-Тошкент: 2006. Б -233.

“Barchangizga ayon, hozirgi kunda dunyo miqyosida beshafqat raqobat, qarama-qarshilik va ziddiyatlar tobora keskin tus olmoqda. Diniy ekstremizm, terrorizm, giyohvandlik, odam savdosi, noqonuniy migratsiya, “ommaviy madaniyat” kabi xavf-xatarlar kuchayib, odamzot asrlar davomida amal qilib kelgan e’tiqodlar, oilaviy qadriyatlarga putur etkazmoqda.” 1998 yil 2 fevralda Respublika xotin qizlar qo‘mitasi xuzurida “Oila” ilmiy-amaliy markazining tashkil etilishi oilaga taalluqli milliy an‘analarni, umumbashariy qadriyatlar bilan uyg‘unlashtirish, oila a‘zolarining huquqiy savodxonligini oshirish yo‘lida katta qadam qo‘yildi. Jamiyat taraqqiyotining hozirgi bosqichida shaxsni ijtimoylashtirish, uni har tomonlama shakllantirish, komolga etkazish, rivojlantirish eng muhim vazifa sifatida insonni tarbiyalash, unga ta‘lim berish, yuksak qadratli, dunyoqarashi keng qamrovli chuqur, bilimdon hamda sog‘lom yosh avlodni tarbiyalash ayniqsa, dolzarbdir.

Inson-eng oliy qadriyat, Shu bois, millatimizga xos bo‘lgan qadriyatlardan yana biri-bolajonlik, Oilada ko‘p farzandlarni dunyoga keltirish va ularni kamolga etkazish muhim ijtimoiy ahamiyat kasb etadi. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 66- moddasida “Voyaga etgan, mehnatga layoqatli farzandlar o‘z ota-onalari haqida g‘amxurlik qilishga majburdirlar”¹⁶-deyiladi. Shunisi quvonarli-ki, biror-bir xorijiy davlatning Konstitutsiyasida bu kabi modda uchramaydi.

Aytish lozimki, bizning Konstitutsiyamiz nafaqat demokratik tamoyillar, balki milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhi bilan sug‘orilgan. Oila qanchalik qudratga ega bo‘lmasin, u farzand tarbiyasida qo‘ni-qo‘shnilardan iborat bo‘lgan mahalla va tarbiya maskanlarining ko‘magisiz yuqori natijalarga erisha olishi mushkul. Milliy qadriyatlarimizning asosiy xazinaboni-oila deb oladigan bo‘lsak, bu xazinani asl san‘at asari darajasiga ko‘taruvchi naqqoshlar mahalla va maktabdir. Muxtasar aytganda, maktab degan ulug‘ dargohning inson va jamiyat taraqqiyotidagi hissasi beqiyosdir. “Mahalla-ham ota, ham ona” degan hikmatli naql haqiqat, bejiz aytilmagan. Chunki, mahalla haqida gapirganda, ko‘pchilik ana shunday chuqur ma‘noli so‘zlarni eslashi va tilga olishi tabiiy.

Prezidentimiz Sh.M. Mirziyoyev ta‘kidlaganidek “Bir bolaga yetti mahalla ham ota, ham ona” degan maqolning haqiqiy ma‘nosini anglaydigan vaqt keldi. Anglab, shu asosida yashaydigan vaqt keldi. Har qanday millatning ma‘naviy boyligi milliy va umuminsoniy qadriyatlar uyg‘unlashuvidan tarkib topadi. SHu boiz milliy qadriyatlarga e‘tiborni ko‘chaytirish kerak. CHunki, milliy qadriyatlarga e‘tibor

¹⁶.Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. –Т.; «Ўзбекистон” НМИУ, 2018. Б.-22

kamayar ekan, bu o'z navbatida umuminsoniy qadriyatlarining boyishiga salbiy ta'sir etadi.

Biz ming yillar davomida shakllangan, odamlarning hayoti ichki dunyosidagi mustahkam o'rin olgan, unga barcha amal qiladigan, insonlarning qon-qoniga singib ketgan an'analarni, ota-bobolarimiz bizga qoldirgan olijanob qadriyatlarni, g'ururimizni ko'taradigan, xalqimizni obro'siga obro' qo'shadigan insoniy odat va fazilatlarni saqlash, asrab-avaylash va eng katta boylik sifatida yangi kelajak avlodlarga etkazish zarur. Bugun yurtimizda qadriyatlarimizni qadrlaydigan, ezgu an'analarga o'z hayotiy mo'ljalida muhim omil sifatida munosabatda bo'ladigan yoshlar ko'p. Lekin hayoti va istiqbolida milliy qadriyatlarining o'rnini biroz to'g'ri tushunmaydigan yoki o'zini undan xoli holda ko'rib milliy madaniyatimizga e'tiborsizroq bo'lgan yoshlarimiz borligini ham hozircha inkor etolmaymiz.

XULOSA

Barchamiz guvohimiz-bugun dunyo misli ko'rilmagan sur'atlar bilan keskin o'zgarib bormoqda. Ijtimoiy hayotimizda ko'plab ijobiy jarayonlar bilan birga, yosh avlodning qalbi va ongini egallashga qaratilgan ma'naviy tahdidlar ham tobora xavfli tus olmoqda. Ijtimoiy hayotni jamiyat tomonidan e'tirof etilgan qadriyatlarsiz tasavvur qilish mushkul, ularsiz yashab bo'lmaydi. Biroq qadriyatlarimizga qarshi bo'zg'unchi g'oyalar ya'ni: "shaxs erkinligi" ga qarshi oila va jamiyat oldidagi yuksak ma'suliyatni: "individualizm"ga qarshi jamoaviylik, mahalladoshlikni, "egotsentrizm"ga qarshi ota-ona, qarindosh-urug'larni hurmat qilish, mehr-oqibatni, "olomon madaniyatiga qarshi" milliy va umuminsoniy qadriyatlarni asrab-avaylash orqali jamiyatimiz barqarorligiga tahdid soluvchi illatlarga qarshi ong-tafakkurda mafkuraviy to'siq qo'yish darkor.

Bugungi erkin va ozod hayotning ma'nosi va qadr-qimmatini yoshlarning ongi va qalbiga etkazishda birinchi navbatda ota-onalar, ustoz-murabbiylar mas'ul bo'lmog'i kerak. Zero, Bugun yoshlarimiz qanday qadriyatlar sari intilmoqda, qanday orzu-niyat va o'y-hayollar bilan yashamoqda, biz bunga loqayd va befarq qaramasligimiz kerak. Ota-ona, ustoz-murabbiy, etakchi-rahbar sifatida bu jarayonni chetdan turib kuzatishga haqqimiz yo'q"¹⁷ Bugungi kunda farzanlarimizning ma'naviy olamini yuksaltirish, ularni milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalash masalasi biz uchun eng dolzarb vazifa bo'lib qolmoqda

¹⁷ Каримов И.А Инсон манфаатлари устуворлигини таъминлаш-барча ислохот ва ўзгаришларимизнинг бош мақсадидир. Т.; 2008 8 02

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR (REFERENCES)

1. Pulatov Sh.N.Sankhya-ancient Indian philosophical school. //PUSTAK BHARATI RESEARCH JOURNAL// JAN-June. ISSUE Toronto, Canada. No: 1-2, 2020.
2. PULATOV SH.N. XIX asr oxiri - XX asr boshlarida Hindistondagi ijtimoiy-siyosiy vaziyat. Academic Research In Educational Sciences. Volume 1. 2020 468-474 P.
3. Po‘latov, Sh.N., Rabindranat Tagorning Hindiston ilm-ma‘rifatga qo‘shgan xissasi.// “SCIENCE AND EDUCATION” Scientific journal Volume 1, Special issue 2020 136-144 P.
4. Po‘latov, Sh.N., Hindistonda pedagogik ta‘limning rivojlanish bosqichlari. //“SCIENCE AND EDUCATION” Scientific journal Volume 1, Special issue 2020 21-27 P.
5. Jurayev SH.S., Abu Ali ibn Sinoning falsafiy qarashlarida baxt-saodat masalasi // Academic Research in Educational Sciences, 2 (Special Issue 1), 395-401 P.
6. Saidov S.A., Ibn al-Muqaffaning islom tarjima san‘atiga qo‘shgan hissasi. // “Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences” Scientific journal Volume 1, 2021. 332-336 P.